

МУЗИКОТЕРАПІЯ ЯК НОВІТНІЙ ПІДХІД В СУЧАСНІЙ МУЗИЧНІЙ ПЕДАГОГІЦІ

Потреби сучасної освіти породжують необхідність не тільки в теоретично-практичній, але й у духовно-гармонійній підготовці майбутнього вчителя, який виступає посередником між учнем і культурою, сприяє формуванню в молодого покоління бажання жити, діяти у відкритому загальноцивілізованому мистецькому просторі. У зв'язку з цим, у новому світлі постають можливості впливу засобів музичного виховання не лише на духовний розвиток особистості, але й на фізіологічний. З цього приводу особливий інтерес викликає використання музичного мистецтва в лікувальних цілях, яке отримало назву музична терапія.

З середини ХХ століття музикотерапія розвивається як окрема індустрія. Цьому процесу сприяли технічні можливості в дослідженні фізіологічних реакцій, які виникають в організмі в процесі музичного сприйняття. Науковцями було доведено, що музика активно впливає на функції всіх життєво важливих фізіологічних систем, серцево-судинну систему, кровообіг, сприяє навіть певним гормональним та біохімічним змінам.

Музична терапія в цілому розвивається як інтегративна дисципліна, суміжна із нейрофізіологією, психологією, рефлексологією, музичною психологією, музикознавством, педагогікою та іншими науками. Вона все більше стверджується у статусі універсальної виховної системи, здатної оптимізувати процес особистісного розвитку людини у складних умовах сучасного суспільного життя.

Музика сприяє встановленню і зміцненню міжособистісних зв'язків, адаптації індивіда до середовища в якому він перебуває. Вона стимулює процеси сприймання, пізнання (мислення), мовлення, запам'ятовування, а також впливає на покращення моторики, тим самим підвищуючи креативність і здатність адаптуватися до змін. Використовуючи різні стилі та жанри музики можна змоделювати певні психічні стани, що, у свою чергу, відіб'ється на здатності до психічної, рухової і пізнавальної діяльності. Механізм такого впливу музики пов'язаний із діяльністю центральної нервової системи людини.

Постає питання: яким чином відбуваються лікувально-педагогічні, психофізіологічні позитивні зрушення в організмі людини?

Дослідники пояснюють цей феномен таким чином: матерією музики є звук. Звучання музики в тимчасовій довжині, вплив її на почуття слухачів у процесі музикотерапії базується на частотному коливанні різних звуків, що резонують з окремими органами чи системами організму людини в цілому. Вченими встановлено тісний взаємозв'язок між частотою звукових коливань і конкретними фізіологічними процесами.

Ефективність музичної терапії зумовлюється не тільки емоційним впливом на особистість, але й біорезонансним сполученням музичних звуків з вібраціями окремих органів і систем організму. Вібрації музичних звуків

активізують вегетативні механізми вищої нервової діяльності, викликають особливі вібраційні відповіді у підсвідомості людини. Музикотерапія сприяє у першу чергу успішному лікуванню різного роду психічних розладів: психозів, депресивних станів, шизофренії.

На сучасному етапі розвитку музикотерапії, як окремої галузі, виділяють такі її типи:

- рецептивна музикотерапія. Є найстарішою формою, що не включає активне музикування пацієнта. Він пасивно сприймає музику, відтворювану терапевтом чи за допомогою звуковідтворюючого пристрою, жодним чином не впливаючи на музичний образ. Для активізації власних ресурсів застосовують біографічно-значущу музику (таку, що асоціюється із певними подіями життя). Таким чином, дія музики на людину сильно залежить від її музичних смаків та суб'єктивного сприйняття, на формування яких впливають музична біографія, вік, соціальний статус, обставини прослуховування тощо.

- активна музикотерапія. Різниця між активною і рецептивною музикотерапією впливає з аспекту музично-образної участі пацієнта. У процесі активної музикотерапії пацієнт бере участь шляхом гри на музичному інструменті, який дає йому новий засіб вираження – музичний. Вибір музичного інструмента здійснюється в залежності від конкретної терапевтичної ситуації, тобто тісно пов'язаний з поточним станом чи етапом, на якому перебуває пацієнт.

Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі музикотерапії довели, емоційний вплив музичного мистецтва на інтелектуальний, психологічний і фізіологічний стан людини, розвиток комунікативності, перцептивності, креативності, сугестивності, емоційної стабільності, вміння керувати власним психічним станом, здатності «бачити» внутрішній стан іншої особистості, адекватно на неї впливати.

Отже, узагальнення і систематизація науково-практичного матеріалу з музикотерапевтичної проблематики дають підстави виокремити такі цілі музичної терапії:

- активізація емоційних процесів;
- стимулювання соціально-комунікативних взаємодій на невербальному та вербальному рівнях, які викликають подолання соціально-комунікативних порушень поведінки з патологічними ознаками;
- регуляція станів психофізіологічного напруження;
- розвиток і диференціація здатності до естетичних переживань і насолоди, які сприяють руйнуванню обмежень, пов'язаних із патологіями переживань.

Використання музикотерапії у педагогічних цілях – це дієвий метод виховання, навчання та формування особистості. Мова музики є легкодоступною для учнів, сприяє вираженню їх емоції та виховує в них позитивні почуття, такі як: співпереживання, любов, повага, радість і т.д. – які в свою чергу є невід'ємними складовими формування особистості.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>